

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj

Stálá konference asociací ve vzdělávání, o. s. (SKAV, o. s.) je dobrovolné seskupení pedagogických asociací, programů a občanských sdružení usilujících o podporu a ochranu progresivních změn ve vzdělávání a o zprostředkování výměny informací a komunikace mezi pedagogickými iniciativami, neziskovým sektorem, státní správou, samosprávou a veřejností.

Obsah

Editorial	01 – 02
Kulaté stoly SKAV 2011	02
Profil členské organizace	03 – 04
K jádru problému: J. Nováčková – Rizika soutěží ve škole	05 – 08
Z členských organizací	09 – 11
Galerie projektů	12 – 13
Kalendář akcí	14 – 15

Editorial

Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

začal nový školní rok a pro naši asociaci, která sdružuje 16 neziskových organizací působících v oblasti vzdělávání, je to nová výzva k tomu, abychom upozorňovali na to, co považujeme ve vzdělávání za nejpodstatnější. Již druhé číslo Zpravodaje SKAV si klade za cíl Vás informovat o tom, jakým směrem se v současnosti ubírají naše aktivity, přičemž naše hlavní pravidelná činnost spočívá v pořádání kulatých stolů nad aktuálními tématy vzdělávání, a to jednou měsíčně. V současné době se u nás jedná o jedinou pravidelnou setkávání odborníků působících v této oblasti. V aktuálním zpravodaji se dozvíte o tom, jakým způsobem jsme si na kulatých stolech „posvětili“ na témata učitelské kvalifikace (v červnu) a státní maturity (v září) a kdo se do diskuze zapojil. Využíváme též příležitosti Vám blíže představit další z našich členských organizací, minule byl dán větší prostor občanskému sdružení Kritické myšlení, tentokrát nabízíme seznámení s činnostmi Společnosti pro mozkově kompatibilní vzdělávání, o. s. S tím souvisí i novinka v obsahu tohoto čísla,

ze které se budeme snažit vytvořit tradici, a to rubrika „K jádru problému“. Zde plánujeme zveřejnit v každém následujícím čísle jeden odborný text k tématům, jimiž se zabývá organizace v daném čísle představována. Tentokrát jedna z hlavních představitelk Společnosti pro mozkově kompatibilní vzdělávání Jana Nováčková pojednává o problematice soutěží v procesu vzdělávání. Doufáme, že Vás článek zaujme. Dále se můžete, kromě střípků informujících v krátkosti o dění v našich členských organizacích, seznámit s tím, čeho se podařilo

dosáhnout v rámci 3 velkých projektů, na nichž se některé z našich organizací podílely. Na závěr publikujeme nabídku akcí, které naše členské organizace pořádají v období říjen – prosinec 2011. V případě zájmu se můžete některé z nich i zúčastnit.

Přeji Vám příjemné čtení a ještě na začátku října si dovoluji Vám popřát mnoho úspěchů v tomto školním roce!

Silvie Pýchová, výkonná ředitelka SKAV

Skav najdete také na Facebooku!

Kulaté stoly 2011

Minulý Zpravodaj SKAV se věnoval období do května, kdy jsme pořádali konferenci **Autonomie, odpovědnost, kvalita** v Senátu Parlamentu ČR. Výstupy konference jsou k dispozici [ZDE](#). Vzhledem k tomu, že se v květnu konala konference, nebyl už pořádán pravidelný kulatý stůl. Následující kulatý stůl se konal 23. června a byla zde řešena otázka, zda je **magistr zárukou dobrého učitelování**. Pozvání do panelové diskuze přijali: Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc., děkanka Pedagogické fakulty ZČU, Doc. Ing. Daniel Münich, Ph.D., ekonom CERGE-EI, člen NERV, a Ing. Bořivoj Brdička, Ph.D., z Pedagogické fakulty UK. Zápis z kulatého stolu včetně odkazu na kompletní zvukový

záznam je k dispozici [ZDE](#) a video sestřih z akce můžete shlédnout [ZDE](#). Během letních prázdnin se kulaté stoly nekonají, tudíž se následující setkání konalo až 15. září. V souvislosti se startem opravných a náhradních zkoušek státních maturit byl zářijový kulatý stůl věnován zamyšlení se nad tím, **co nám řekla státní maturita o studentech**. Zápis a zvukový záznam jsou ke stažení [ZDE](#). Video z akce bude zpracováno a posléze umístěno na webových stránkách SKAV www.skav.cz v první polovině října. Příští kulatý stůl se bude konat v termínu 20. října od 10 hod. v ZŠ Voříškova, Praha 1.

Profil členské organizace

Společnost pro mozkově kompatibilní vzdělávání, o. s.

Poslání a vize organizace:

Z poznatků o mozku zcela jednoznačně vyplývá, že se člověk v situacích stresu, při pocitu ohrožení a nejistoty učí mnohem méně efektivně. Učení je široký pojem – není to jen akademické učení, ale je také podstatnou součástí výchovy. První podmínkou učení je pocit bezpečí. Pro kvalitní výuku ve škole je tedy prioritní vytvoření bezpečného klimatu ve třídě. Na tyto podmínky teprve mohou navazovat jiné, modernější metody výuky, zejména kooperativní učení. Účelem kurzů Respektovat a být respektován pro učitele je vybavit účastníky potřebnými znalostmi i praktickými dovednostmi k tomu, aby tato změna vzdělávání byla úspěšná. Pro rodiče kurzy nabízejí pochopení principů respektující výchovy a také komunikační dovednosti a výchovné postupy pro její realizaci.

Hlavní a aktuální aktivity:

Společnost pro mozkově kompatibilní vzdělávání, o. s., se zabývá pořádáním desítek kurzů Respektovat a být respektován. Tyto kurzy jsou určeny jak učitelům, tak rodičovské veřejnosti a konají se po celé republice. Více informací a nabídka kurzů je k dispozici ZDE.

Interview

Jana Nováčková, členka SKAV, členka výboru Společnosti pro mozkově kompatibilní vzdělávání, o. s.

- **Mohla byste nejprve popsat, jak vznikla Vaše organizace, koho sdružuje a s jakým cílem?**

Naše občanské sdružení jsme založili na jaře 1995. Bylo to pouhých 5 let po změně režimu a nadšení pro změny bylo velké obecně i ve školství. Konečně byla dostupná i odborná literatura, která pomáhala uvědomovat si nejen co nechceme, ale i to, jak jinak by škola a vzdělávání mohlo a mělo vypadat. Bylo jasné, že klíčovou postavou proměny školy je učitel. Zakladatelky občanského sdružení Společnost pro mozkově kompatibilní vzdělávání (MKV) byly psychologky (a v současnosti i většina členů má tuto profesi) a tím byl i dán směr působení – vzdělávání i širší osvěta učitelů i veřejnosti.

- **Je tedy možné nějak jednoduše vyjádřit hlavní principy, které vyznáváte?**

Hned na začátku naší činnosti jsme měli dlouhou diskuzi, abychom si sjednotili východiska i vizi. Kladli jsme si otázku, co považujeme za nejpodstatnější pro změnu školy, co

je tím, od čeho se odvíjí to ostatní. A shodli jsme se na tom, že je to postoj k dítěti. Pokud mají učitelé respektující přístup, je pro ně nejen přijatelné, ale i nutné přejít k jiným způsobům hodnocení, osvojovat si aktivizační metody výuky, přijmout, dokonce vyžadovat spoluúčast žáků na řešení problémů, vytvářet pravidla nikoliv pro ně, ale spolu s nimi atd. Naopak nadřazený, autoritářský postoj bude učiteli v takových změnách bránit. Druhé východisko

jsme našli v knize Susan Kovalikové Integrovaná tematická výuka, kde autorka argumentuje potřebu změny vzdělávání novými poznatky o fungování mozku. Základní teze se dá vyjádřit větou: když se bojíme, nemůžeme se učit. Bezpečné klima při výuce se od té doby stalo uznávaným pojmem, stále však není mnohým pedagogům i rodičům jasné, co všechno může pro dítě vytvářet pocit ohrožení. Třetím východiskem je teorie motivace – stále hojně používaná vnější motivace (pochvaly, odměny, tresty, soutěže) ve výuce i ve výchově může sice přinášet někdy okamžitě a krátkodobě efekt, ale z dlouhodobého hlediska je hodně devastující.

● **Soustředí se Vaše činnost hlavně na vzdělávání, na kurz? Kdo je jejich hlavní cílovou skupinou?**

Ano, to je naše stěžejní náplň. Asi tak do roku 2005 byli cílovou skupinou učitelé, většinou jsme lektorovali akce pořádané různými vzdělávacími institucemi, méně pak vzdělávání celých učitelských sborů. Pak přišlo znechucení učitelů z RVP kvůli nezvládnuté kampani a také peníze z evropských fondů poněkud devalvovaly vzdělávání učitelů, takže zájem klesl. Ale ve stejné době se značně zvýšil zájem rodičů. Kromě toho se snažíme být aktivní i v osvětové oblasti (publikování článků, občasná účast na pořadech v rádiu či televizi, participace na Kulatých stolech SKAV).

● **Jak se Vám daří do kurzů dostávat rodiče? Přizpůsobujete jim určitým způsobem jejich obsah?**

Poptávka od rodičů přišla sama a nyní dokonce kurzy pro rodiče převažují. Ale často na ně chodí i učitelé. V roce 2005 totiž vyšla kniha Respektovat a být respektován, kterou napsali 4 naši členové. Shrnuje již zmíněné principy a současně poskytuje nástroje, kterými je lze realizovat. Za těch 6 let se jí prodalo neuvěřitelných 35 000 výtisků. Jsou to vlastně univerzální postupy, které můžete použít v rodině, ve škole, na pracovišti, v osobních vztazích. Když máme semináře pro učitele, propojujeme to s výukou, když pro rodiče, ukazujeme souvislosti s běžnými každodenními situacemi v rodině.

● **Máte vizi, jak si představujete, že by Vaše činnosti měly mít v ideálním případě dopad na společnost?**

Dítě, které je vedeno respektujícím způsobem v rodině (kéž by i ve škole), má velkou šanci, že bude mít vysokou míru sebeúcty. Takový člověk z principu nebude dělat věci, kterými by klesl ve vlastních očích (nečestné jednání, krádeže, násilí, vandalismus, požívání návykových látek atd.). To je velká naděje do budoucna. Také doufáme, že i dnešní rodiče, kteří vychovávají své děti tímto přístupem, budou hledat pro své děti dobrou školu (a budou vědět, jak taková škola vypadá) a budou se snažit tu školu ovlivňovat. Jeden z mylných předpokladů v úsilí o transformaci školy byl, že rodiče budou aktivními činiteli. Dost často se naopak stává, že nepoučení rodiče brzdí snahy progresivních učitelů.

● **Z kurzu „Respektovat a být respektován“ konaném v Písku**

● **Co považujete za největší neduh našeho současného vzdělávacího systému?**

Těch je sice dost, ale spíš vidím velké mínus v tom, že neproběhla veřejná diskuze o tom, jak by mělo vzdělávání našich dětí vypadat. K čemu má sloužit? Podle mne obvykle opakovaná fráze o konkurenceschopnosti nestačí. Škola, to by měl být svorník společnosti, čím dál víc nabývá na významu její socializační funkce.

● **Jaké nabízíte Vy alternativní řešení tohoto problému?**

Myslím, že je stále smysluplné, ba přímo nutné takovou diskusi otevřít a řídit. Některé nesouhlasné názory prostě vycházejí jen z neznalosti, z nevyjasnění pojmů.

● **V čem vidíte užitečnost členství Vaší organizace ve SKAV?**

Naše činnost je zaměřena jen na jeden úsek fungování vzdělávání – ten vztahový, psychologický, na dva hlavní aktéry – žáka a učitele. Naše členství ve SKAV nám přináší stálé uvědomování si složitosti vzdělávání, jeho dalších aspektů – aspekt systémový, organizační, legislativní, didaktický, ...

● **A na závěr bych se zeptala, co byste popřála Stálé konferenci do budoucna?**

Aby její členové nevyhořeli. Za celá léta, kdy jsem delegátkou naší Společnosti MKV ve SKAV, vidím, jak mimořádně aktivní jsou její členové na svých pracovištích, jak jsou vytíženi, až mám někdy obavy, že takové vypětí nemůžou snášet donekonečna.

Rozhovor vedla korespondenčně Silvie Pýchová.

K jádru problému...

J. Novácková (Společnost pro mozkově kompatibilní vzdělávání): Rizika soutěží ve škole

Klíčová slova: soutěž, konkurz, soutěživost, vnitřní a vnější motivace, sebeúcta, (agresivní chování, morální vývoj).
Key words: contest, competition, competitiveness, extrinsic and intrinsic motivation, selfesteem, (aggressive behavior, moral development).

V příspěvku se uvádí 6 rizik soutěží: návyk na vnější motivaci k výkonu, nízká sebeúcta, návyk reagovat soutěživě i v situacích spolupráce a nedostatek dovedností pro tyto situace, riziko pro morální vývoj a vyšší výskyt agresivního chování. To, co se obecně považuje za přínos soutěží (zvýšení výkonu, aktivita, zábava) lze dosáhnout i jinými prostředky – bez rizik, které ze soutěží plynou. Používání soutěží ve výuce je v přímém rozporu s rozvíjením klíčových kompetencí.

Soutěže jsou přítomné v naší škole ve velké míře a zdá se, že většina učitelů v nich nevidí pro děti žádné větší ohrožení. Nedobré důsledky soutěží se připouštějí spíše v bezprostředních projevech – v emocionální oblasti (stres pro některé děti), v sociální oblasti (někdy hádky, obviňování členů družstva za prohru, podvody). Proto se také učitelé, kteří používají soutěže, obvykle zaměřují na zmírnění těchto dopadů (např. bagatelizují prohry s poukazem na možnost výhry příště), ale o soutěžích samých příliš nepochybují.

Pokud se negativní důsledky něčeho dostaví až za delší čas, bývá někdy těžké je dát do příčinných souvislostí –, jejich vysvětlení se často hledá v něčem, co se jako evidentně

nesprávný jev vyskytuje časově souběžně. Tak tomu bývá i u soutěží. Jejich okamžité „zisky“ – aktivita, zábava, „vyhecování“ k výkonu – nám mohou zabraňovat, abychom je spojili například s poklesem zájmu o činnosti, které nejsou odměňované, s problematickými vztahy ve třídě, se zvýšením agresivity, s potížemi při pokusech o kooperativní výuku, které se projeví za týdny, měsíce, ...

● Soutěž a konkurz

Pojmem soutěž se označují různé situace. V tomto příspěvku budeme slovem **soutěž** označovat **situaci „nedostatku“** (navozeného uměle), kde 2 či více jedinců nebo skupin usiluje o tentýž cíl, ale dosáhnout ho mohou jen někteří. Jejich „osudy“ jsou svázány tak, že výhra jednoho znamená prohru druhého či ostatních (například sportovní utkání), nebo alespoň snižuje jejich šance. **Vítězství zde přichází jako sestavení pořadí v dané skupině soutěžících bez ohledu na výkony jiných jinde. Prospěch z vítězství má jen vítěz. Cíl soutěže je jen v ní samé, dále nenásleduje nic (leďa další soutěž).**

V životě existuje ještě další situace, kterou můžeme označit jako **konkurz**. Na rozdíl od soutěže jsou dána určitá **kritéria**, která je třeba splnit, a někdy se stává, že nikdo z uchazečů není vybrán, protože kritéria nesplnil (občas jsou takto regulovány např. umělecké soutěže, kde 1. cena není udělena). Druhý odlišující prvek konkurzu však je, že **pro toho, kdo nejlépe splnil kritéria, začíná práce ve prospěch věci, ve prospěch skupiny**. Příkladem takové situace je výběr na pozici vedoucího – od jeho kvalit bude záviset osud dalších lidí tím, že byl vybrán, jeho práce začíná – zatímco soutěž výhrou končí. Takovýto charakter má v přírodě třeba i výběr samce v období páření. Poměrování, soupeření není samoučelné, jako je tomu u soutěží.

Většina učitelů, když hovoří o tom, že soutěžemi připravují děti na život, má na mysli spíše situace konkurzu. Rádi by, aby jejich žáci v životě obstáli, aby byli úspěšní v tom, co jednou budou dělat, aby byli schopni unést úspěch i neúspěch. Úspěch však nemusí mít nutně charakter výhry nad někým, ani neúspěch nemusí být prohrou s někým.

Soutěžemi však můžeme v dětech vytvářet postoje a vést je k chování, které jim nepomohou ani v situacích konkurzu, ani v běžném životě, a které nejsou přínosem ani pro společnost. Můžeme jimi nastartovat trvalou **soutěživost, tj. puzení neustále se srovnávat s druhými a snažit se je předčit, dokázat jim, že jsou horší než my sami**. To je svým způsobem past na celý život.

Jsme přesvědčeni, že významnou **oporou při zvládání životních zátěží** a rizik (i situací konkurzu) je **vyšší sebeúcta**, kterou bychom měli cíleně a systematicky u dětí rozvíjet.

● Základní rizika soutěží

Rizika soutěží spočívají především v jejich dlouhodobých důsledcích.

1. **Vytvářejí návyk na vnější motivaci k výkonu.** Odnaučují děti dělat věci kvůli nim samotným, ale učí je, že jediné důležité je zvítězit, nikoliv dělat věci jak můžeme nejlépe.
2. **Učí děti odvozovat pocit vlastní hodnoty hlavně od výkonu**, od toho, zda podá lepší či horší výkon než druhí.
3. Budují specifické **postoje k druhým lidem** – učí je vidět jako soupeře a překážky svého úspěchu, nikoliv jako možné spolupracovníky při vytváření něčeho pozitivního a smysluplného.
4. Jsou velkou **překážkou** pro osvojení **dovedností potřebných ke spolupráci**.
5. Tím, že jsou příležitostí k podvodům a podrazům, **ohrožují morální vývoj dětí**.
6. Ze své podstaty **zvyšují agresivitu**, a tím zasahují do vztahů, do klimatu třídy.

Podíváme se na tato rizika podrobněji.

● Ad 1. Návyk na vnější motivaci k výkonu

Motivy jsou důvody, proč něco děláme. Z vnitřní motivace děláme to, co sami chceme, co nás zajímá, co nás **baví**. Z vnitřní motivace však také děláme věci, které **nejsou příliš zajímavé nebo příjemné** – např. udržování pořádku, překonání únavy a dokončení nutné práce, která nás moc nebaví, dodržení slibu apod. Jsou to ty činnosti (chování), **o nichž jsme přesvědčeni, že jsou potřebné a správné**, a uděláme je, i když nebude na blízku nikdo, kdo by o tom věděl nebo na nás „dohlížel“.

Z vnější motivace děláme ty činnosti, které bychom jinak nedělali, v nichž nevidíme valný smysl, neuspokojují naše potřeby, ale **uděláme je, abychom se vyhnuli nepříjemnostem** (vyčítání, vyhrožování, kázání, tresty...) nebo abychom **získali odměnu** (nebo její varianty – pochvaly, udělování znaků prestiže autoritou). Z vnější motivace **děláme něco jen do té doby, dokud trvá hrozba nepříjemností nebo příslib odměny či pochvaly**.

Když začneme používat odměny pro činnosti, které byly původně vykonávány z vnitřní motivace, nastává její potlačení až úplné zničení. Odměňovaná činnost již nebude vykonávána „jen tak“, bude se vázat jen na situace, kdy bude „nastartovaná“ zvnějšku (příslibem odměny, včetně odměny být vítězem v soutěži, nebo tresty). Toto dělá v podstatě i známkování – během několika málo týdnů v 1. třídě se působením včeliček, hvězdiček a jedniček utlumí původní (velmi vysoká) vnitřní motivace dětí k učení.

Čím častěji je dítě vystavováno situacím s vnější motivací, tím větší návyk se na tuto motivaci vytváří.

Protože soutěže jsou jednoznačně situací založenou na vnější motivaci, přispívají také k závislosti na vnější motivaci („zadarmo ani kuře nehrabe“).

● Ad 2. Odvozování vlastní hodnoty hlavně od výkonu

To, jak vidíme sebe sami, jak o sobě smýšlíme, významně ovlivňuje naše chování. Vnímat sebe sama jako hodnotného a kompetentního člověka, vážit si sám sebe – tedy **mít vysokou míru sebeúcty** – představuje v životě člověka významný **pozitivní faktor pro zvládání životních zátěží**, je to předpokladem pro spokojený život i **ochranou před nemorálním chováním**.

Abychom porozuměli, co s tím mají společného soutěže, je třeba si odlišit pojem sebevědomí a sebeúcta. **Sebevědomí** má svůj zdroj především ve **srovnávání se s druhými** (např. ve výkonech, vzhledu, inteligenci, úspěšnosti, oblíbenosti apod.). **Sebeúcta** se vztahuje spíše k tomu, **kdo jsme, jakou máme hodnotu jako lidé**. Souvisí také s morálními hodnotami dané kultury, s tím, **jak se člověk cítí užitečný**,

potřebný pro ostatní. Člověk s vysokou mírou sebeúcty si je vědom svých předností, ale i svých rezerv. Neobává se přiznat své chyby a snaží se o nápravu. Uznává a dovede ocenit sebe i druhé.

Soutěže mohou významně ovlivňovat sebevědomí – zvyšovat ho při vítězstvích, snižovat při porážkách. Mít dobré sebevědomí není nic špatného, jsme ale přesvědčeni, že pro úspěch i štěstí člověka, pro jeho vztahy a překonávání obtížných situací je mnohem důležitější dobrá sebeúcta. Sebeúcta není závislá na mínění druhých. **Odvozovat svou hodnotu od toho, zda jsem v něčem lepší než druzí, nebo dokonce jen od faktu, že je v něčem porazím, je zničující pro vytváření dobré sebeúcty.** Lidé s dobrou sebeúctou se nepotřebují povyšovat nad druhé, nepotřebují jim dokazovat, že jsou horší než oni. **Dělají to, co považují za správné, bez ohledu na to, zda za to dostanou nějakou odměnu.** Dítě se potřebuje naučit **vidět samo sebe jako někoho, kdo je pro druhé důležitý, a to bez ohledu na své výkony.** Pro vytváření sebeúcty jsou rizikové situace, kde dítě může získat pocit, že druzí lidé ho budou přijímat a milovat jenom tehdy, když bude splňovat jejich nároky, nebo jen tehdy, když dokáže, že je lepší než druzí. Soutěže mezi tyto situace bezesporu patří.

● Ad 3. Soupeři nebo spolupracovníci?

Ve škole i ve skutečném životě jsou situace, kdy jde především o řešení problému, o zvládnutí věci k prospěchu všech. **Návyk vidět ostatní především jako soupeře,** kteří mne potenciálně ohrožují (tedy již rozvinutá soutěživost jako víceméně stabilní vlastnost), vede k tomu, že tito lidé i v situacích, v nichž je potřebná hlavně spolupráce, produkuje chování s rysy typickými pro soutěž: kontakty s ostatními jsou méně časté, dochází ke skrývání informací, které by mohly přispět k řešení problému, ani rozumný ústupek se neudělá, aby to nebylo interpretováno jako slabost, může docházet k přetížení (není návyk na dělbu práce), důvěra v druhé je nízká, permanentní ostražitost a napětí vyčerpávají, podezřívavost ničí vztahy, přiznat chybu se považuje za nepřijatelné, na vině musí být vždy ti druzí apod. Soutěživost se může přenášet dokonce i do intimnějších vztahů (rodina, partnerství, přátelství) a může být důvodem k jejich neuspokojivému stavu. Výzkumy ukazují, že lidé preferující spolupráci mají na druhé realističtější pohled, zatímco soutěživí předpokládají stejné chování u všech ostatních.

Soutěživost je v literatuře jednoznačně považovaná za naučenou (řadu autorů cituje např. A. Kohn v knize No Contest). Škola je prostředím, kde se děti setkávají především se soutěžením – buď jasně strukturovaným (organizování soutěží v rámci třídy, školy, mezi školami) nebo skrytým (známkování, srovnávání dětí mezi sebou – cení se být lepší než druzí, vyzvedává se osoba, spíše než aby se hovořilo o chování, o tom, co se udělalo dobře). Antropologické studie (M. Meadová, J. Henry) ukazují, že jsou kultury, kde se takového chování považuje za kruté (různé domorodé

kmeny), a také že jsou rozdíly v preferenci soutěživého nebo kooperativního chování u různých národů (Whitingová & Whiting).

● Ad 4. Učit děti spolupráci je velmi důležité

Výzkumy, které porovnávaly výsledky kooperativní výuky s výukou, kde pracovali žáci individuálně nebo soutěživě, jasně prokázaly lepší výsledky kooperativní výuky jak v oblasti znalostí, tak v osvojení řady sociálních dovedností. To odporuje mýtu, že soutěže zlepšují výkon. Navíc nevytvářejí příležitost pro rozvoj důležitých dovedností (naslouchat, oceňovat druhé, dělit se o materiál a pomůcky, nabídnout pomoc i žádat o pomoc, účinně se na něčem domlouvat, najít konsensus, ověřovat si porozumění aj.). Učitelé, kteří se snaží o kooperativní výuku, vědí, jak důležité tyto sociální dovednosti jsou – bez nich se práce ve skupině nemůže dařit. Děti se jim učí zejména v situacích spolupráce. Z ní pak vzniká větší citlivost k potřebám druhých, umění vidět situaci z perspektivy jiných lidí, buduje se pocit důvěry jako předpoklad pro otevřenost, férovost, vstřícnost v jednání.

● Ad 5. Riziko pro morální vývoj

Soutěže vytváří i prostor pro chování, které může ohrožovat morální vývoj dětí – drobné či větší podvody, poškozování soupeře, lhaní, svalování viny za prohru na někoho jiného. Dospělí nemají šanci odhalit všechny projevy takového chování. To představuje pro děti, jejichž morální vývoj není zdaleka ukončen, velká rizika. Neodhalené morální přestupky vedou k tomu, že děti nemají možnost zažít a uvědomit si, že je jejich chování nepřijatelné, ani nedostanou příležitost věc napravit.

● Ad 6. Agresivita

Soutěž je svou podstatou druhem agrese (tj. vědomě způsobit újmu druhému). Již před půl stoletím byly provedeny výzkumy, v nichž na letních táborech byly děti rozděleny na dvě soupeřící skupiny. Předpoklad, že samotné uspořádání do soutěživého prostředí vyvolá nárůst agresivního chování, se plně potvrdil. Naštěstí jsou i důkazy o tom, že odstranění soutěží ve všech jejich otevřených i skrytých formách (např. vystavování jen nejlepších výkresů, nabídka, že kdo první udělá cvičení, dostane jedničku, apod.) vede ke zlepšení vzájemného chování dětí ve třídě. V době, kdy školy čelí nebývalému výskytu šikany nebo ničení věcí dětmi, stojí tato zjištění za úvahu.

● Co namísto soutěží

Aktivita, zábava, uvolnění, změna – to se obvykle označuje jako přínosy soutěží. Dobré se zdá i „vyhecování“ k výkonu,

poznání svých možností. Cena za tyto pozitivní stránky je však příliš vysoká. Jsme přesvědčeni, že toho všeho se dá dosáhnout i bez soutěží. Pokud mají soutěže současně zábavný či hravý charakter, lze **přeměňovat soutěživá pravidla na kooperativní**. Např. při vybíjení lze zařadit pravidlo, že ten, kdo je zasažen míčem, zůstane stát a může být vrácen do hry kýmkoliv z ostatních hráčů. Kde hra vyžaduje dvě družstva proti sobě, lze družstva v průběhu hry několikrát promíchat apod.

Pro děti je důležité ukázat, co umějí. Příležitostí jsou různé **přehlídky**, které nemusí vůbec obsahovat vyhlašování vítězů. Ve škole by se měly ve třídě vystavovat všechny práce (pokud s tím děti budou souhlasit), aby si děti mohly samy porovnat svůj výkon s výkony druhých, vidět, co je možné udělat jinak či lépe. To je úplně odlišná situace od srovnávání, které je veřejné a provádí ho autorita.

Pro udržení vnitřní motivace se uvádí tři podmínky známé jako „3 S“ (Kohn, 1998): **SMYSLUPLNOST – SPOLUPRÁCE – SVOBODNÁ VOLBA**. Pro učitele to může být velmi praktický nástroj při přípravě hodin – projít plánovanou výuku z hlediska těchto tří podmínek může významně přispět ke kvalitě výuky. Čím lze přiblížit ještě víc smysluplnost obsahu i činnosti? Co lze změnou instrukce přeměnit z individuální či dokonce soutěživé práce na spolupráci – alespoň ve dvojicích? Co lze dávat dětem na výběr?

● Soutěže a klíčové kompetence

Soutěže svými dopady brání rozvíjení kompetence k učení – celoživotní vzdělávání má jako základní podmínku vnitřní motivaci k učení, tu, jak bylo zmiňováno výše, soutěže

velmi snižují. Soutěživé prostředí také omezuje komunikaci, vytvářením soupeřivých postojů není v souladu s občanskými kompetencemi. Rovněž pracovní kompetence vyžadují zaměření na co nejlepší provádění práce, nikoliv zaměření na poražení druhých.

Mezi psychosociálními podmínkami potřebnými k úspěšné realizaci RVP se uvádí bezpečné klima. Soutěživé prostředí a bezpečné klima jsou pojmy, které se navzájem vylučují.

● Literatura:

- Henry, J.: Culture Against Man. New York: Vintage, 1963.
- Kohn, A.: No Contest. The Case Against Competition. Revised Edition. Boston: Houghton Mifflin Company, 1992.
- Kohn, A.: Punished by Rewards. Boston: Houghton Mifflin Company, 1993.
- Kopřiva, P. – Nováčková, J. – Nevolová, D. – Kopřivová, T.: Respektovat a být respektován. 2. vydání. Kroměříž: Spirála, 2005.
- Mead, M. (Ed.): Cooperation and Competition among Primitive People. Boston: Beacon, 1961.
- Nováčková, J.: Mýty ve vzdělávání. 3. aktualizované vydání. Kroměříž: Spirála, 2006.
- Whiting, B. – Whiting, J.: Children of Six Cultures. A Psycho-Cultural Analysis. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1975.

Z členských organizací...

● **Asociace pro domácí vzdělávání (ADV)** pořádala ve dnech 24. –25. září 2011 slavnostní zahájení školního roku a předání pamětních listů prvňáčkům. V rámci setkání byly pro děti připraveny dílny o evropských zemích, rodiče měli příležitost seznámit se se zkušenostmi s domácí výukou na několika seminářích. V rámci setkání proběhla také valná hromada ADV.

● **Asociace předškolní výchovy (APV)** se v průběhu prvního pololetí kalendářního roku podílela prostřednictvím stálé pracovní skupiny na připomínkování a posuzování dokumentů, navrhovaných MŠMT a MPSV, např.:

Standard předškolního vzdělávání – MŠMT: APV doporučila, aby byly nejdříve jasné definovány smysl a cíle standardu tak, aby tento materiál vycházel ze systémového koncepčního rámce vzdělávání v návaznosti na kurikulární reformu. Současná podoba standardu se velmi blíží formulacím analyticky popsaných znalostí a dovedností dětí podchycených v Programu výchovně vzdělávací práce pro jesle a MŠ (1984) pro 6leté děti. Pokud by se k učitelkám dostal materiál, který jim místo podpory individualizace ukáže něco, co odpovídá jejich starým zkušenostem a postupům, nebude nic snazšího než se k nim vrátit. Takto zpracovaný materiál by mohl zpochybnit celý RVP PV a ohrozit reformu předškolního vzdělávání.

Zrušení bezplatnosti posledního ročníku před školou – MŠMT: APV souhlasí se zrušením bezplatného posledního ročníku v MŠ, ale je nutné situaci posuzovat i v souvislosti s přípravnými třídami. V současné době některé přípravné třídy nejsou naplněny pouze dětmi ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, ale ZŠ si třídy naplňují např. dětmi s odkladem školní docházky. Pokud by se v MŠ platilo, přesune se ještě větší zájem do přípravných tříd a finanční prostředky určené pro sociokulturně znevýhodněné děti budou čerpat zcela jiné sociální skupiny, což je nejen neekonomické, ale i proti smyslu zákona.

„Prorodinný balíček“ – MPSV: APV konstatovala velký posun oproti původnímu návrhu a ocenila zapracování předchozích připomínek. Zůstává řada výhrad – chybí legislativní zajištění podmínek pro poskytování této služby především z hlediska výchovně-vzdělávacího a dostatečně nejsou ošetřeny ani hygienické podmínky. Není vyřešena zdravotní způsobilost (obecná i aktuální) poskytovatelů a nedostatečně je řešena odborná způsobilost poskytovatelů (rozsah, obsah, výstup k získání dílčí kvalifikace pro činnost chůvy atd.). Nárok na sociální dávku ošetřovné v případě uzavření zařízení dětské skupiny je v současné legislativě velmi nadstandardní.

V září proběhlo další kolo stálé prestižní soutěže „Správná hračka“. Porota – složená ze zástupců pořádajících organizací

(Asociace předškolní výchovy, Sdružení pro hračku a hru, Unie výtvarných umělců, Umělecko-průmyslové muzeum) a dalších odborníků (pedagogové, psycholog, pediatr, zástupce MŠMT) – zasedala 19. září v sídle APV ve Fakultní mateřské škole Sokolovská 182 v Praze 8. Potěšující je stoupající zájem o tuto soutěž, která si klade za cíl zvýšit informovanost mezi pedagogy i rodičovskou veřejností o kvalitních bezpečných hračkách, které dítěti napomáhají k optimálnímu rozvoji. V oblasti hračky a hry výhledově plánujeme několikadenní setkání pro předškolní pedagogy v rámci kamenického Hračkobraní v příštím roce.

● **JOB, o. s.:** V posledních letech jsme hodně úsilí věnovali tomu, abychom čerpali inspiraci a učili se z nápadů a zkušeností kolegů z jiných organizací, které jsme zvali ke spolupráci. Máme naději, že s nimi budeme spolupracovat i nadále, neboť je to způsob, jak se dále rozvíjet a učit. Asi největší novinkou je ale pro nás příležitost spolupracovat na projektech jiných organizací. Lektori JOBu budou v tomto školním roce působit na seminářích zaměřených na téma „Jak učit žáky učit se“ v rámci veřejné zakázky SCIO s. r. o. Hodně se těšíme na příležitost, kterou pro nás otvírá téměř dvouletá spolupráce se Step by Step ČR v rámci veřejné zakázky zaměřené na mentoring, supervizní a konzultační činnost. V posledních 2 letech jsme investovali poměrně hodně energie na to, abychom se učili, jak poskytovat učitelům i jiné formy podpory, než školení či workshop. Většina našich lektorů prošla školením na téma „mentoring ve školní praxi“ a v pozici mentora již realizovali mnoho desítek hodin takto zaměřené podpory učitelům. Máme za to, že je to způsob, jak usnadnit učitelům praktické využívání toho, s čím se seznámili na našich seminářích.

● V metodickém centru **Společnosti Montessori, o. s.**, začal v srpnu Mezinárodní výcvik učitelů pro práci s dětmi ve věku 3–6 let podle pedagogického systému M. Montessori. Kurz je výjimečný tím, že se koná podle pravidel organizace Association Montessori Internationale, založené Marií Montessori. Výcvik vede paní Maria Roth, lektorka AMI, která pracuje s dětmi podle této metody v Mnichově od roku 1971. Účastníci jsou ze 7 zemí, do listopadu 2012 stráví na 600 hodin přípravami na náročné mezinárodní zkoušky.

Nyní mají studenti za sebou 3 týdny teoretické přípravy: o vývojových potřebách dítěte a lidských tendencích ve 4 vývojových fázích od 0 do 24 let, o roli učitele v připraveném prostředí, o výchově k míru cestou učení ke svobodě a zodpovědnosti. Studenti také trénovali s materiálem v oblasti předškolního vzdělávání Praktický život. V září kurz pokračoval oblastí Smyslová výchova; příští léto bude pokračovat Matematikou a Jazykovou výchovou. Během roku je zadáno studium literatury, zpracování portfolií ke všem oblastem výchovy, součástí výcviku je také cílené pozorování a praxe v Montessori mateřských školách (výběr MŠ musí proběhnout opět podle standardů AMI).

Kurz s akreditací AMI je v České republice premiérový a do ČR jej přivezla organizace Pro rodinu, o. p. s., která je oficiálním AMI výcvikovým střediskem pro ČR. Tato organizace založila a provozuje Rodinné centrum Andílek a školku s prvky Montessori. Kurz je pořádán v úzké spolupráci se Společností Montessori, o. s. Těšíme se, že studující lektori/ky a učitelé/ky Montessori ze všech koutů světa získají další podrobné informace a velkou teoretickou i praktickou průpravu pro další předávání a šíření zkušeností.

● **Centrum globálního rozvojového vzdělávání společnosti NaZemi** se věnuje metodice globálního rozvojového vzdělávání a usiluje o její zapojení do systému českého vzdělávání. Školám a pedagogům nabízí výukové programy pro žáky a studenty z cyklu Svět v nákupním košíku a Jinýma očima, metodické materiály do výuky, výstavy, které je možné zapůjčit a instalovat přímo ve škole, a akreditované semináře pro pedagogy seznamující s tématy a metodami globálního rozvojového vzdělávání.

Tyto semináře pro pedagogy již absolvovalo téměř 1 500 učitelů a byly realizovány například i v Rakousku, Velké Británii a na Ukrajině. Výukovými programy z cyklu Svět v nákupním košíku prošlo již 9 000 žáků 2. st. ZŠ a studentů SŠ. V březnu 2010 získala NaZemi (tehdy ještě jako Společnost pro Fair Trade) ocenění Britské rady ELTons 2010 za vzdělávací publikaci Global Issues in the ELT Classroom pro učitele anglického jazyka v kategorii Cambridge ESOL International Award for Innovation.

Česká nevládní nezisková organizace NaZemi – společnost pro fair trade prosazuje globální rozvojové vzdělávání do škol i mimo ně, zasazuje se o zodpovědnost firem v oblasti jejich dodavatelského řetězce a propaguje fair trade jako účinnou podporu chudým pěstitelům a řemeslníkům z rozvojových zemí. Do dubna 2011 existovala pod názvem Společnost pro Fair Trade. Více na www.nazemi.cz/vzdelavani, www.svetvnakupnimkosiku.cz, www.globalissues.eu.

Kurz Kritické myšlení a globální témata propojuje základní program čtením a psaním ke kritickému myšlení s komplexními tématy globálního vzdělávání, jako např. rozvoj, obchod, vzdělání, předsudky, občanská zodpovědnost apod. Kurz nabízí pedagogům a studentům doktorandského studia různých oborů inspiraci, jak strukturovat a plánovat výuku a jak podporovat samostatnost a nezávislé myšlení svých žáků a studentů. Účastníci prožijí modelové lekce v pozici studentů, které následně analyzují a reflektují procesy učení. Prakticky si osvojí metody aktivního učení pro práci s psanými texty, ale i s vizuálními sděleními. Kurz pomáhá uchopit průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Cílová skupina: učitelé 2. st. ZŠ, SŠ, VŠ, časová dotace: 64 hodin (+ 20 hodin samostudia).

● **Step by Step ČR, o. s.:** Od nového školního roku začíná vzdělávací program „Začít spolu“ používat vlastní logo. Nové logo nejenže vizuálně vyjadřuje a charakterizuje základní myšlenku a ideu tohoto programu, ale současně se stává také určitou značkou jeho kvality, kterou ponechají mateřské a základní školy, jež se k tomuto programu díky způsobu pohledu a uchopování vlastní pedagogické práce hlásí. Tato předškolní a školní zařízení se ve své práci řídí základními požadavky našeho vzdělávacího programu, které lze v kostce stručně charakterizovat jako vzdělávací program, jehož prioritou je orientace na dítě a na kvalitu práce učitele. Tato zařízení program v základních stanovách bodech naplňují. Požadavky na práci učitele jsou v programu „Začít spolu“ vymezeny, rozpracovány a dále konkretizovány v novém dokumentu Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA.

Tento dokument popisuje žádoucí kvalitu dobré práce učitele v souladu s nejnovějšími mezinárodními pedagogicko-didaktickými trendy. Funguje současně jako rámec, nástroj, vodítko účinného vykonávání profese, udržování a cíleného rozvoje kvality práce učitele, nástroje profesního seberozvoje, sebereflexe a sebehodnocení, v některých školách přejímá roli obecně platného vymezení kvality práce učitele, tedy roli zatím u nás neexistujícího národního standardu kvality práce učitele. Je to možné proto, že většinově obsahuje a akcentuje základní pedagogické, výchovné a didaktické požadavky na kvalitu učitelovy práce.

Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA je vymezen následujícími oblastmi výchovně-vzdělávacího procesu:

- Komunikace
- Rodina a komunita
- Inkluze, rozmanitost a demokratické hodnoty
- Plánování a hodnocení
- Výchovně-vzdělávací strategie
- Učební prostředí
- Profesní rozvoj

Každá oblast obsahuje několik kritérií, která jsou dále specifikována pozorovatelnými indikátory. Indikátory doplňuje rámec jejich obsahové náplně, který rozvádí smysl a význam jednotlivých indikátorů, dále přináší také praktické příklady, kterými lze indikátory naplňovat.

Hlavním smyslem tohoto dokumentu je umožnit učiteli snáze a průběžně vyhodnocovat svoji práci podle jasně daných kritérií, získat konkrétní a jasnou zpětnou vazbu o oblasti, která ho v jeho dalším profesním rozvoji aktuálně zajímá, a umožnit mu samostatně či s podporou plánovat další kroky a postupy, které povedou ke zvýšení kvality jeho práce.

Tento dokument byl v srpnu vydán jako publikace (existuje tedy ve fyzické podobě, dále se připravuje jeho elektronická verze, která bude k dispozici na webových stránkách Step by Step ČR (www.sbscr.cz) a která bude postupně aktualizována a doplňována o materiály charakteru dalších teoretických zdrojů, pracovních materiálů a krátkých videoukázek ze tříd. Jak již bylo výše uvedeno, materiál vymezuje obsah a kvalitu práce učitele v souladu s moderními pedagogickými postoji, metodami, poznatky a trendy. Důležitou informací je sdělení, že dokument nebyl vymezen pouze pro zařízení využívající vzdělávací program „Začít spolu“, ale jako materiál reflektující moderní a inovátorské pedagogické přístupy, čímž se tento dokument stává univerzálním; dále má také široké spektrum využití, ať již v denní práci učitelů mateřských škol a učitelů 1. stupně základních škol, tak pro práci mentorů a vysokoškolských pedagogů (vedoucích pedagogických praxí) atd.

Pozn.

Dokument Kompetentní učitel 21. století byl v roce 2011 upraven týmem odborníků a učitelů, kteří se podílejí na implementaci a realizaci programu „Začít spolu“ na různých úrovních tak, aby odpovídal kontextu českého vzdělávacího prostředí s důrazem na předškolní a primární pedagogiku.

● Skupinová diskuse při plánování školního projektu na semináři o. s. JOB v ZŠ Mládežnická, Trutnov

● JOB, o. s.

Podpora základních škol při zavádění vyučovacích metod rozvíjejících klíčové kompetence žáků

Občanské sdružení JOB realizovalo ve spolupráci s Erudis o. p. s. od listopadu 2008 do září 2011 projekt s názvem „Podpora základních škol při zavádění vyučovacích metod rozvíjejících klíčové kompetence žáků“. Projekt byl financován z OP VK prostřednictvím ESF a státního rozpočtu ČR. Smyslem projektu bylo podpořit 11 základních a středních škol v Královéhradeckém kraji v zavádění metod aktivního učení a kooperativní výuky a dále v zavádění projektového vyučování a integrované tematické výuky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cíle projektu:

- vyškolit pedagogické pracovníky 11 základních a středních škol Královéhradeckého kraje v moderních formách výuky se zaměřením na metody aktivního učení a kooperativní výuky,
- podpořit 11 základních a středních škol při zavádění projektového vyučování a integrované tematické výuky,
- rozšířit e-learningový kurz, prostřednictvím kterého si učitelé procvičí, doplní a prohloubí dovednosti získané na školení,

- rozšířit internetový portál, jehož součástí je nápadník dobrých příkladů praxe – výukových jednotek aplikující metody aktivního učení a projektů,
- podpořit vytváření partnerství mezi školami.

K naplnění uvedených cílů bylo použito zejména těchto forem podpory:

- Kurzy na téma „metody aktivního učení“, vždy individuálně uzpůsobené potřebám každé školy.
- Mentoring – individuální podpora učitelů, v rámci které měli účastníci příležitost plánovat svůj profesní rozvoj a inovovat svou výuku nápady, které získali na kurzech. Mentoring byl realizován včetně následků ve výuce mentorovaných učitelů.
- Konzultace výukových jednotek a projektových záměrů, ve kterých dostali učitelé podporu při písemném zpracování nově navržených inovativních postupů.
- V rámci projektu se taktéž uskutečnily 2 semináře pro vedení škol s akcentem na aplikace metod aktivního učení a projektového vyučování do výuky v rámci celého systému školy.

Mezi výstupy projektu patří:

- Internetový portál www.projektovavyuka.cz, na kterém je nově umístěno minimálně 40 výukových jednotek a projektů, které vznikly v rámci projektu.
- Upravené a rozšířené školící materiály k tématu „metody aktivního učení“.
- 5 nových lekcí e-learningového kurzu doplňující stávající e-learningový kurz.

- Žákyně ZŠ Havlíčkova, Kraslice vytvářejí myšlenkovou mapu na téma „Náš region“

- Činnosti v rámci projektu „Šance pro vaše dítě“ v Pardubicích

● JOB, o. s.

Vzduchoplavec Kráčmera

Projekt byl schválen v rámci operačního programu CZ.1.07., OP VK (Číslo prioritní osy 7.1: Počáteční vzdělávání. Číslo oblasti podpory: 7.1.1. Název oblasti podpory: Zvyšování kvality ve vzdělávání) a probíhá od prosince 2009 do prosince 2012.

Projekt Vzduchoplavec Kráčmera je organizován Občanským sdružením Antikomplex. Hlavními partnery při realizaci projektu jsou Občanské sdružení Job a Česká televize.

Cílem projektu je podpořit u žáků především rozvoj čtenářských dovedností, a to mj. pomocí vytváření bodových scénářů, práce s primárními prameny informací a jinými informačními zdroji. Lektoři JOBu v tomto projektu zajišťují realizaci školení, mentorské a konzultační podpory pro učitele na 32 zapojených školách, a to především v tématech: metody aktivního učení rozvíjení čtenářské dovednosti, kooperativní výuka, projektové vyučování. Dále ve spolupráci s našimi metodičkami připravujeme sadu výukových aktivit pro 4. a 5. třídu. Aktivita jsou zaměřeny na regionální vlastivědu a vytváření vztahu žáků k jejich okolí. Více se o projektu dočtete na www.kracmera.cz.

● Šance pro vaše dítě

„Šance pro vaše dítě“ je vzdělávací projekt pro přípravu dětí předškolního věku na vstup do základní školy. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost,

v oblasti Rovné příležitosti dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

V rámci projektu byla připravena Metodika pro přípravu dětí na školní docházku s využitím principů Montessori metody. Metodiku ověřuje 8 pilotních center napříč celou ČR při práci s dětmi, které v přípravě na školu projevují zpoždění, nedostatky nebo jiné znevýhodnění či naopak při práci s talentovanými dětmi. Rozvoj dětí díky účasti v programu je vyhodnocen srovnávacími testy. Pro specifické potřeby dětí jsou využívány pomůcky a materiály, které jsou zaměřeny na smyslové vnímání a které jsou běžně používány v centrech s programem Montessori.

Přínos programu pro děti podporuje také přímá účast rodičů, které děti nejen doprovází, ale učí se jim pomáhat v samostatnosti a vlastní zodpovědnosti. Pro rodiče je připravené prostředí, pozorování svých dětí při práci, vedení k domácí spolupráci s dítětem a možnost diskuze s pedagogy o tom, jak pomáhat dítěti přínosným modelem a rodičovskou inspirací pro práci s budoucím školákem dříve, než nastanou školní povinnosti.

Další aktivity projektu v roce 2012–2013:

- 2. a 3. cyklus ověřování programu v práci s dětmi a rodiči v pilotních centrech,
- informační seminář pro pedagogy a rodiče; předání zkušeností pro použití programu v dalších centrech,
- publikace k programu „Šance pro vaše dítě“,
- informační film o práci pilotních center,
- konference na závěr projektu.

Na 24.–25. října připravujeme seminář s cílem předat zkušenosti z pilotních center s ověřováním programu, seznámit účastníky s programem a metodikou projektu „Šance pro vaše dítě“ a rozšířit řady stávajících pilotních center o 5 dalších.

Kalendář akcí říjen 2011 – leden 2012

Členská organizace	Termíny	Akce	Místo	Bližší informace	Pozn.
NaZemi	3. 10.	Svět do všech předmětů – globální témata pro 2. st. ZŠ a víceletá gymnázia	Brno	www.nazemi.cz	
Společnost Montessori	6. 10. 20. 10. 3. 11. 10. 11.	Informativní kurz – pedagogika Montessori	Spo-Mo Praha, MŠ Jablonec, ZŠ Kladno	www.montessoricr.cz	čtyřdenní kurz, stručný přehled
Asociace pro domácí vzdělávání	7. 10.	Setkání rodičů z domácího vzdělávání – novinky, sdílení, výměna zkušeností.	Bratrská škola, Rajska 300/3, Praha 7	kontaktní osoba: Judita Kapicová, tel. 775 132 305	
NaZemi	20. 10.	PodObal – inspirace pro výuku s globálním rozměrem (pedagogové 8. a 9. tříd ZŠ, SŠ)	Brno	www.nazemi.cz	
Step by Step ČR	22. 10.	Analyticko-syntetická metoda v modifikovaném pojetí	Praha	www.sbscr.cz	

Step by Step ČR	24. 10.	DOBŘÍ UČITEL – vymezení kvality práce učitele	Praha	www.sbscr.cz	kurz pro ředitele ZŠ
Společnost Montessori	24.–25. 10.	Seminář o projektu „Šance pro vaše dítě“	Spo-Mo Praha – Libuš	www.montessoricr.cz www.sance-montessori.cz	
NaZemi	26. 10	1. setkání: Kritické myšlení a globální témata (říjen – květen 2012)	Brno	www.nazemi.cz	
Společnost Montessori	28.–29. 10.	Kosmická výchova pro třídy ZŠ Montessori	Spo-Mo Praha – Libuš	www.montessoricr.cz	seminář s německými lektory, pokračování
NaZemi	1. 11.	Globální témata ve výuce AJ (pedagogové SŠ, JŠ, VŠ)	Brno	www.nazemi.cz	
Step by Step ČR	1. 11.	DOBŘÍ UČITEL – vymezení kvality práce učitele	Praha	www.sbscr.cz	kurz pro učitele ZŠ
Asociace pro domácí vzdělávání	4. 11.	Setkání rodičů z domácího vzdělávání – novinky, sdílení, výměna zkušeností.	Bratrská škola, Rajská 300/3, Praha 7	kontaktní osoba: Judita Kapicová, tel. 775 132 305	
Step by Step ČR	5. 11.	Představení vzdělávacího programu „Začít spolu na ZŠ“	Praha	www.sbscr.cz	
NaZemi	5.–6. 11.	Globální rozvojové vzdělávání v oddíle (pro oddílové vedoucí a instruktory)	Brno	www.nazemi.cz	
Step by Step ČR	12. 11.	Genetická metoda čtení	Praha	www.sbscr.cz	
NaZemi	15. 11.	Watoto – multikulturní výchova pro nejmenší (pedagogové MŠ a 1. st. ZŠ)	Brno	www.nazemi.cz	
Společnost Montessori	19.–20. 11.	Hudební výchova v Montessori škole	Spo-Mo Praha – Libuš	www.montessoricr.cz – zatím v procesu přípravy	seminář s americkou lektorkou
Step by Step ČR	22. 11.	Základní představení vzdělávacího programu Začít spolu na ZŠ	Praha	www.sbscr.cz	
Asociace pro domácí vzdělávání	2. 12.	Setkání rodičů z domácího vzdělávání – novinky, sdílení, výměna zkušeností.	Bratrská škola, Rajská 300/3, Praha 7	kontaktní osoba: Judita Kapicová, tel. 775 132 305	
Step by Step ČR	3. 12.	Analyticko-syntetická metoda v modifikovaném pojetí	Praha	www.sbscr.cz	
Step by Step ČR	8. 12.	Základní představení vzdělávacího programu „Začít spolu na MŠ“	Praha	www.sbscr.cz	
Společnost Montessori	od 21. 1. 2012	Montessori pedagogika pro práci s dětmi 3–6 let	Spo-Mo Praha – Libuš	www.montessoricr.cz	Základní trénink 2012-2013